O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Inson manfaatlari — oliy qadriyat

ADOLAT

№26 (678)
2008 йил, 13 июнь, жума

ADOLAT SOTSIAL-DEMOKRATIK PARTIYASI

Ижтимоий-сиёсий газета

adolat_gazeta@mail.ru

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

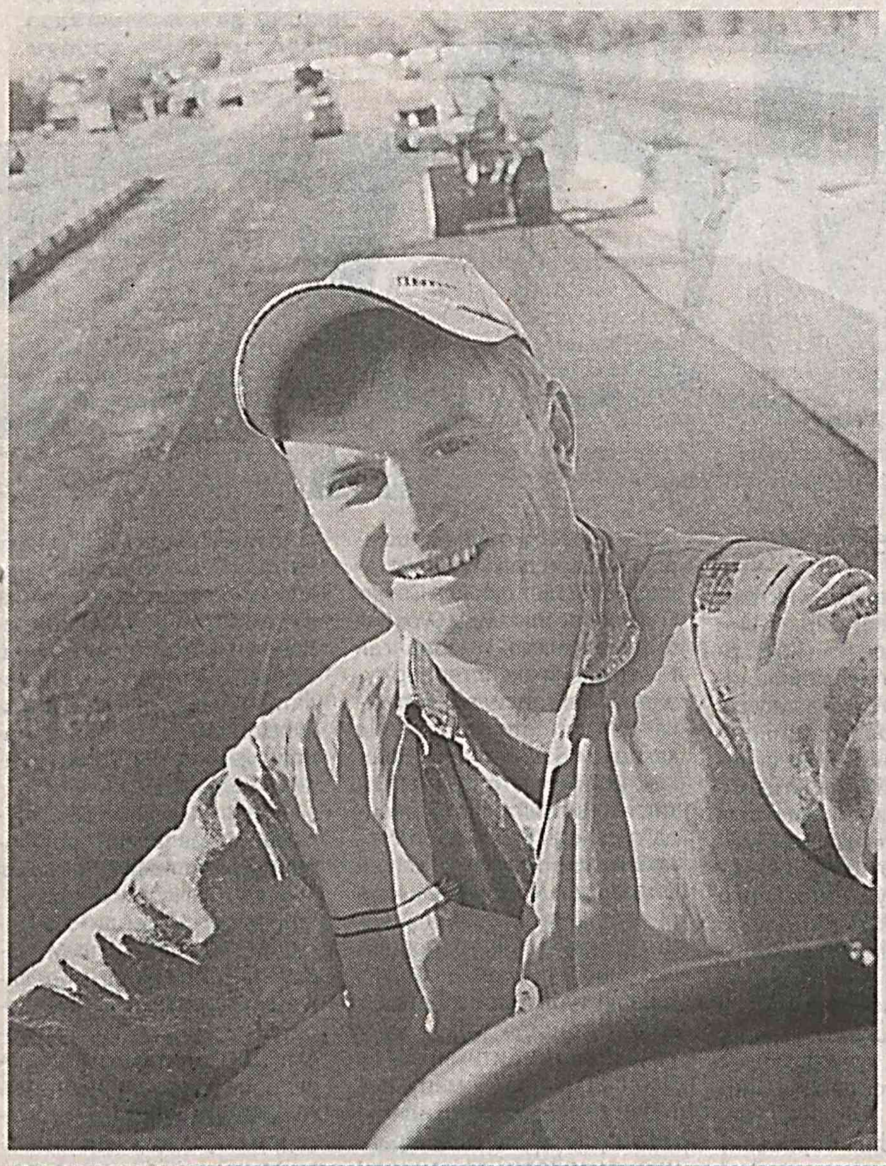

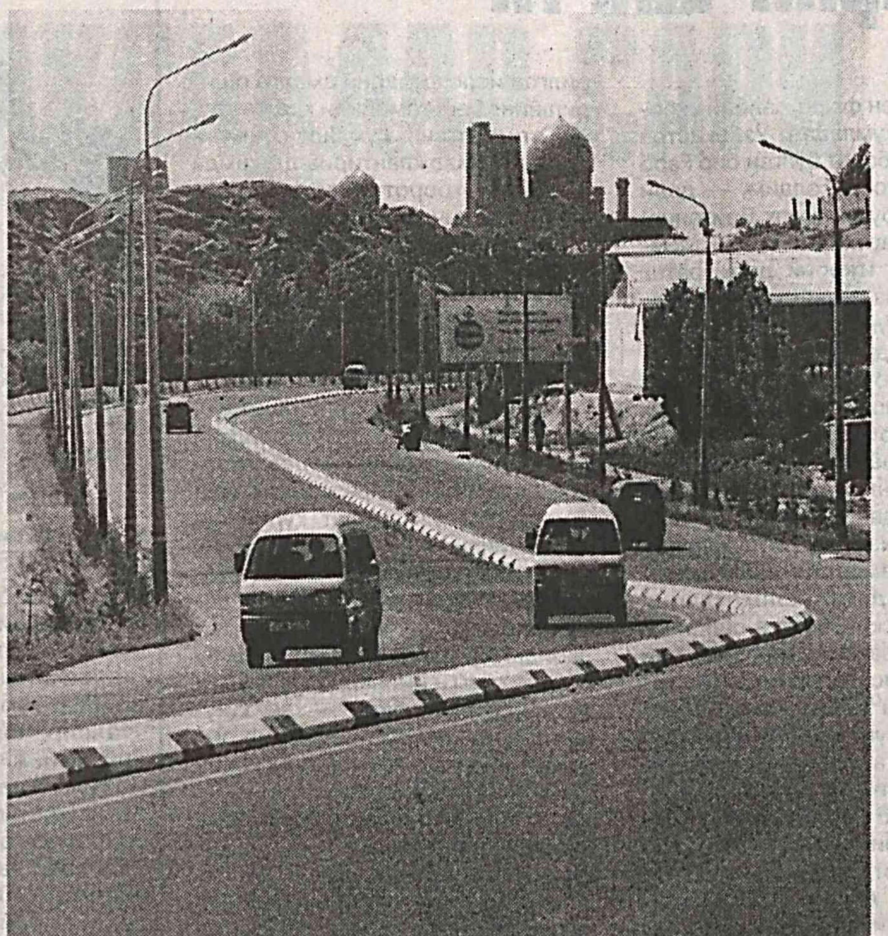

ИСТИҚБОЛГА ЭЛТАР БУ ЙЎЛЛАР!

ёки қадим Самарқанд харитасидаги янги, обод манзиллар хусусида

Одатда йўллар шаҳар моҳиятининг кўзгуси, иқтисодиётнинг эса ҳаётбахш ришталари ҳисобланади. Шу боис юрт равнақи йўлсозликдан, катта ва кичик йўлларга бир хил эътибордан бошланади.

Очиқ айтиш лозим, Самарқандда йўлсозлик соҳасида анчагина муаммолар тўпланиб қолган. Бу аҳолининг ҳақли эътирозларга сабаб бўлаётган эди. Бироқ, халқ депутатлари Самарқанд вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясидан сўнг кўпгина соҳалар қатори йўлсозликда ҳам ижобий ўзгаришлар бошланди. Ҳозир Самарқанд шаҳрига туташ барча халқаро ва маҳаллий аҳамиятга молик йўллар қайта таъмирланмоқда, сайёҳлик харитасида эса янги автомагистраллар пайдо бўлмоқда.

"Самарқанд ободончилиги" йўл қурилиши идораси ана шу масъулиятли вазифани бажаришда ташаббускор бўлмоқда. Жамоанинг куч-ғайрати билан қисқа вақтда Самарқанд – Қарши автомагистралининг салмоқли қисми, шаҳардаги янги Мароқанд кўчаси, Спитамен шоҳкўчаси ва автошоҳ бекати, Даҳбед кўчаси сифатли таъмирланди ва қайта қурилди. Ҳозир эса йўлсозлар навбатдаги муҳим буюртмани уддалашга киришдилар. Аниқроғи, Тошкент – Олмаота – Бишкек – Термиз автомагистралининг Самарқанддан ўтувчи қисми тез-у, соз таъмирланмоқда. Тендер қиймати 2 миллиард 903 миллион сўмлик мазкур йўлнинг 5 километрлик масофаси август ойигача тўла фойдаланишга топширилади. Шуни назарда тутган жамоа вақтдан унумли фойдаланиш учун барча техника воситаларини ишга жалб этган. Халқаро автомагистрални жаҳон андозаларга мос тарзда таъмирлашда бош муҳандис Теша Жалолов, грейдерчи Латиф Аҳроров, асфальт ётқизувчи машинист Виктор Гербич ва бошқалар бор маҳоратларини ишга солмоқдалар. Корхонанинг ўз ишлаб чиқариш базасида тайёрланаётган асфальт қоришмаси ва бошқа зарур қурилиш ашёлари пешма-пеш етказиб берилмоқда. Барча техник жараёнлар эса мутахассис-экспертлар томонидан пухта назорат қилиб борилаётир. Мақсад – ўз аҳамиятига кўра халқаро ҳисобланган йўл янада равон бўлсин, олис манзилларни бир-бирига яқинлаштирсин, сайёҳлик ва тижорат ишларида Самарқанднинг нуфузини оламга ёйсин.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат" мухбири.

***

Суратларда: "Самарқанд ободончилиги" идорасининг тажрибали йўлсози В.Гербич; янги барпо этилган Мароқанд кўчаси; халқаро йўл таъмирлаш ишлари жадал давом этмоқда.

Муаллиф олган суратлар.

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДА

12 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисни Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери Д.Тошмуҳамедова олиб борди.

Депутатлар Қонунчилик палатаси Кенгаши томонидан таклиф этилган кун тартибини тасдиқладилар.

Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раисининг ўринбосари Ш. Умарова "Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларидан мажбурий давлат ижтимоий суғуртаси тўғрисида"ги қонун лойиҳасини тақдим этди. Савол-жавоблардан кейин ҳужжат моддама-модда муҳокама қилинди. Муҳокама жараёнида барча сиёсий партиялар фракцияларининг вакиллари сўзга чиқдилар Қонунчилик палатаси билдирилган фикр-мулоҳазаларни ҳисобга олган ҳолда қонун лойиҳасини иккинчи ўқишда қабул қилди ва уни учинчи ўқишда кўриб чиқишга киритиш учун маромига етказишни масъул қўмитага топширди.

"Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 49-моддасига ўзгартиш киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳасини Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг аъзоси Ф.Ражабов тақдим этди. Моддама-модда муҳокама қилиш вақтида тушган таклифлар ва қўшимчаларни ҳисобга олган ҳолда депутатлар Қонунни қабул қилдилар.

Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг аъзоси Ф.Комилов "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимча киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси тўғрисида маъруза қилди. Савол-жавоблар ва ҳужжатнинг ҳар бир моддаси батафсил муҳокама қилиниб, депутатлар айрим ҳуқуқий нормаларни янада такомиллаштиришга қаратилган фикр-мулоҳазалар билдирганларидан кейин Қонунчилик палатаси Қонунни қабул қилди.

Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзоси О.Охунованинг маърузаси юзасидан депутатлар "Ўзбекистон Республикасининг Хўжалик процессуал кодексига ўзгартиш ва қўшимча киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳасини кўриб чиқдилар. Бўлиб ўтган моддама-модда муҳокамадан кейин депутатлар киритилган тузатишларни инобатга олган ҳолда Қонунни қабул қилдилар.

"Миллий музей фонди ва музейлар тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳақида Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитасининг аъзоси О.Исаев маъруза қилди. Ҳужжатнинг ҳар бир моддасини батафсил муҳокама қилиш пайтида депутатлар унинг қабул қилиниши миллий маданиятимизни янада ривожлантириш учун муҳим эканлигини таъкидладилар ва киритилган тузатишларни ҳисобга олган ҳолда қонун лойиҳасини иккинчи ўқишда қабул қилдилар.

"Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексига ва Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳасини Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг аъзоси А.Тўхташев тақдим этди. Муҳокама ўтказилганидан кейин Қонунчилик палатаси қонун лойиҳасининг концепциясини маъқуллаб, уни биринчи ўқишда қабул қилди.

"Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 85-моддасига ўзгартиш киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳақида ҳам Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг аъзоси А.Тўхташев маъруза қилди. Депутатлар муҳокама чоғида киритилган таклифларни ҳисобга олган ҳолда қонун лойиҳасининг асосий қоидаларини маъқулладилар ва уни биринчи ўқишда қабул қилдилар.

Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзоси С.Турсуновнинг маърузаси юзасидан депутатлар "Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар ўртасида 2002 йил 7 июнда Санкт-Петербург шаҳрида (Россия Федерацияси) имзоланган Минтақавий аксилтеррор тузулмаси тўғрисидаги Битимга ўзгартишлар киритиш ҳақидаги Баённомани (Бишкек, 2007 йил 16 август) ратификация қилиш тўғрисида"ги қонун лойиҳасини кўриб чиқдилар. Депутатлар муҳокама пайтида киритилган таклифларни эшитиб ва муҳокама этиб, ҳужжатни маъқулладилар ва Қонунни қабул қилдилар.

Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитасининг аъзоси С.Аҳмедова "Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Бирлашган Араб Амирликлари Ҳукумати ўртасида уюшган жиноятчилик, терроризм ва жиноятчиликнинг бошқа хавфли турларига қарши кураш соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги Битимни (Абу Даби, 2008 йил 17 март) ратификация қилиш ҳақида"ги қонун лойиҳасини депутатлар муҳокамасига тақдим этди. Савол-жавоблар ўтказилиб, тушган таклифлар батафсил муҳокама қилинганидан кейин Қонунчилик палатаси Қонунни қабул қилди.

(ЎзА)

Тошкентда 9-10 июнь кунлари замонавий демократик жамиятда оммавий ахборот воситалари эркинлигига бағишланган халқаро конференция бўлиб ўтди. Уни Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти Минтақавий сиёсат жамғармаси ва Ўзбекистон Республикаси Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий маркази билан ҳамкорликда ташкил этди.

ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ЭРКИНЛИГИ – ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ БАРПО ЭТИШНИНГ МУҲИМ ШАРТИ

Конференцияда Буюк Британия, Германия, Миср, Исроил, Индонезия, Хитой, Қувайт, Малайзия, Польша, Жанубий Корея, Россия, АҚШ, Туркия, Украина, Франция, Япония каби жами 18 мамлакатдан эксперт, таҳлилчи ва журналистлар, шунингдек, Ўзбекистонда аккредитациядан ўтган қатор халқаро ташкилотлар ва дипломатик корпус вакиллари иштирок этди.

Конференцияда Европа, Осиё ва Америкадан кўплаб етакчи мутахассислар қатнашгани хорижий мамлакатлар жамоатчилигида Ўзбекистонда юз бераётган ижобий ўзгаришларга қизиқиш кучайиб бораётганидан ёрқин далолатдир. Икки кун давом этган анжуманда экспертлар демократик жамият барпо этиш шароитида оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш билан боғлиқ долзарб масалаларни муҳокама қилдилар. Жумладан, мамлакатни демократлаштириш ва модернизация қилишнинг ғоят муҳим шарти бўлган оммавий ахборот воситаларини эркинлаштириш, эркин фикр билдириш ва ахборот олиш эркинлигини таъминлаш, оммавий ахборот воситалари фаолиятига умумэътироф этилган халқаро ҳуқуқ меъёрлари ва демократик андозаларни жорий этиш масалалари ҳамда жамиятни демократик янгилаш жараёнида устувор аҳамият касб этадиган ахборот соҳасини эркинлаштиришнинг бошқа жиҳатлари ҳақида сўз юритилди.

«Ушбу конференция Ўзбекистонда ўтказилаётган ғоят хайрли тадбирларнинг муқаддимасидир. Унда кўтарилган мавзу ЕХҲТга аъзо 56 мамлакатнинг барчаси, жумладан, Марказий Осиё давлатлари учун ҳам жуда муҳимдир», — деди Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг (ЕХҲТ) оммавий ахборот воситалари эркинлиги масалалари бўйича вакили Миклош Харашти анжуманнинг очилишида. Унинг фикрича, «ушбу конференция Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини эркинлаштириш, демократлаштириш ва монополиядан чиқариш йўлидан изчил бораётганидан далолатдир».

Анжуманда демократик ҳуқуқий давлат ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш йўлини танлаган Ўзбекистонда инсон ҳуқуқлари ва манфаатлари Президент Ислом Каримов юритаётган сиёсатнинг ғоят муҳим устувор йўналишига айлангани таъкидланди. Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан кейин қўшилган биринчи халқаро ҳужжат Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси бўлди. Ушбу декларация қоидалари инсоннинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқ ҳамда эркинликлари, жумладан, ахборот олиш ва ўз фикрини эркин ифода этиш ҳуқуқи ишончли ҳимоя қилинишини кафолатлайдиган Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, миллий қонунчилигида ўз ифодасини топган. Конференция иштирокчиларининг фикрича, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 1 майда қабул қилинган «Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси қабул қилинганлигининг 60 йиллигига бағишланган тадбирлар дастури тўғрисида»ги Фармони бу йўналишдаги яна бир муҳим қадам бўлди. Дастурда эркин оммавий ахборот воситаларини ривожлантиришга қаратилган тадбирлар алоҳида ўрин тутади. Қайд этилганидек, жаҳоннинг ҳеч бир мамлакатида ушбу муҳим халқаро ҳуқуқий ҳужжатга, уни аҳоли ўртасида кенг тарғиб этиш масаласига бу қадар катта эътибор берилаётгани йўқ.

(Давоми 2-бетда).

Жамият ва ҳуқуқ

УЛУҒ МАҚСАДЛАР САРИ

XX асрнинг ўрталарида кўпгина давлатларда фуқароларга нисбатан инсоний муносабатларнинг бузилиши авж олгани Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг диққат-эътиборидан четда қолмади. Инсон қадр-қиммати ҳамда унинг ҳақ-ҳуқуқлари тан олиниши зарурлигини, ҳар бир кишининг сўз ва маслак эркинлиги соҳиби бўлиб, қўрқув ва муҳтожликдан холи яшашини таъминлаш мақсадида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси томонидан 1948 йил 10 декабрь куни "Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси" қабул қилинди. Бу йил шу қутлуғ санага 60 йил тўлмоқда.

Мазкур Декларация инсон ҳуқуқлари ва уни ҳимоя қилишга доир халқаро ҳуқуқий ҳужжат бўлиб, инсониятнинг тарихий тақдирида, давлатларнинг ички ва ташқи сиёсатида, халқаро ташкилотлар фаолиятида муҳим аҳамият касб этиб келмоқда. Ундаги қоидалар, тамойиллар мазмун-моҳиятига кўра, мукаммал ишланган ҳуқуқий меъёрларнинг умумлашган ифодаси ҳисобланади. Шу нуқтаи назардан, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси – инсоннинг асосий ҳуқуқ ва эркинликларини белгиловчи муҳим тарихий ҳужжат сифатида бутун дунё халқларининг том маънодаги бирлашган Конституциясига айланган.

(Давоми 3-бетда).

ПИЛЛАКОРЛАРИМИЗ ЗАФАРИ

Мамлакатимиз пиллакорлари қарийб 23,5 минг тонна пилла тайёрлаб, йиллик шартнома мажбуриятини адо этдилар. Бу ўтган йилдагига нисбатан икки минг тонна кўпдир.

Юртбошимиз Ислом Каримов раҳнамолигида барча соҳаларда бўлгани каби қишлоқ хўжалигида ҳам амалга оширилаётган кенг кўламлиислоҳотлар ўз самараларини бермоқда. Бунда давлатимиз раҳбарининг 2006 йил 15 ноябрда қабул қилинган "Республика пиллачилик тармоғини янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори пиллачиликни ривожлантиришда муҳим омил бўлаётир.

Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигидан маълум қилишларича, бу йилги мавсумда пиллакорларимиз 445 минг 687 қути ипак куртини парваришлаб, ҳар биридан ўртача 53 килограммдан ҳосил олган. Етиштирилган пилланинг асосий қисми юқори навларда сотилган.

Уюлган юксак пилла хирмонининг деярли барчаси фермер хўжаликлари ҳиссасига тўғри келганини алоҳида таъкидламоқ лозим. Жумладан, Самарқанд вилоятининг Жомбой туманидаги «Илғор ҳақиқат» фермер хўжалигида 17 қутининг ҳар биридан ўртача 80 килограммдан, Сурхондарё вилояти Жарқўрғон туманидаги "Карим Раҳмон" фермер хўжалигида 13 қути курт уруғининг ҳар биридан ўртача 62 килограммдан ошириб «кумуш тола» олинди.

Жорий йилнинг баҳорида тутзорлар 2,6 минг гектарга кенгайтирилиб, умумий майдони 56 минг гектарга етказилгани, пиллакорлар учун барча зарур шарт-шароит яратилгани эришилган ғалаба учун мустаҳкам замин яратди.

(ЎзА)

Парламент ҳаёти

ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОКАМАДА

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Фракция йиғилишида "Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 49-моддасига ўзгартиш киритиш тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикасининг Хўжалик процессуал кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимча киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳалари иккинчи ўқишда, "Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 85-моддасига ўзгартиш киритиш тўғрисида"ги ҳамда "Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ва Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳалари биринчи ўқишда кўриб чиқилди. Мазкур масалалар юзасидан қуйи палатанинг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзоси А. Тўхташев маъруза қилди.

Таъкидланганидек, мамлакатимизда этил спирти ҳамда алкоголли маҳсулотларни қонунга хилоф равишда ишлаб чиқариш ва сотишнинг олдини олиш борасида қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Шунга қарамай, ҳануз бу маҳсулотларни ишлаб чиқариш ва контрабанда йўли билан юртимизга олиб кириш ҳолатлари кузатиляпти. "Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ва Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси бундай нохуш ҳолатларни бартараф этиш йўлида амалдаги қонунчиликни янада такомиллаштириш мақсадида ишлаб чиқилмоқда.

Маълумки, ЖКнинг 186/1-моддасида этил спирти, алкоголли ва тамаки маҳсулотларини қонунбузарлик йўли билан ишлаб чиқарганлик ва муомалага киритганлик учун, миқдоридан қатъи назар, жиноий жавобгарлик белгиланган. Бундан ташқари, ушбу модданинг 1-қисмида ижтимоий хавфлилик даражасидан қатъи назар, ушбу турдаги барча қонунбузарликлар учун энг кам иш ҳақининг икки юз бараваридан тўрт юз баравари миқдорида жарима ёки уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазо чораси назарда тутилган эди.

(Давоми 2-бетда).

ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ЭРКИНЛИГИ – ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ БАРПО ЭТИШНИНГ МУҲИМ ШАРТИ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

Бугун Ўзбекистонда мингдан зиёд оммавий ахборот воситалари фаолият юритмоқда. Сўнгги ўн йил ичида босма оммавий ахборот воситалари сони икки баравар кўпайиб, ҳозир қарийб 900 газета ва журнал чоп этилмоқда, тўртта ахборот агентлиги, ўнлаб телерадиоканаллар, шунингдек, Интернет-агентликлари ва ахборот хизматлари ишлаб турибди. Мустақил оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш, ахборот соҳасида бозор механизмларининг изчил ва босқичма-босқич жорий қилинишини таъминлаш бўйича самарали чора-тадбирлар кўрилди. Нодавлат радио ва телестанциялар, босма нашрлар ва агентликлар тармоғи жадал ривожланмоқда. Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоатчилик фонди, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси, Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази ташкил этилди. Журналист кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш Давлат дастури амалга оширилмоқда. Мамлакатда фикрлар хилма-хиллиги ва аҳолининг сиёсий маданиятини шакллантиришга хизмат қиладиган кўп партияли матбуот ривожланмоқда. Ўзбекистон жамиятининг кўп миллатли эканлиги инобатга олиниб, 12 тилдаги газеталар чоп этилмоқда, кўп тилларда телекўрсатув ва радиоэшиттиришлар олиб борилмоқда.

Конференцияда хорижий экспертлар Ўзбекистонда оммавий ахборот воситаларини эркинлаштириш босқичма-босқич, изчил, тизимли ва тадрижий тарзда амалга оширилаётганини алоҳида таъкидладилар. Мамлакатда мустаҳкам қонуний асос шакллантирилган. У умумэътироф этилган халқаро меъёр ва андозаларга мос бўлиб, ахборот соҳасини жадал, изчил ва эркин ривожлантириш учун шарт-шароит яратмоқда. Оммавий ахборот воситалари фаолиятини тартибга солувчи ўндан зиёд қонун қабул қилинган. Улар орасида «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида», «Ахборот олиш эркинлиги ва кафолатлари тўғрисида», «Реклама тўғрисида»ги ва бошқа қонунлар бор. Цензурага, ахборотнинг монополлаштирилишига йўл қўйилмаслиги, оммавий ахборот воситаларининг ахборот олиш, қайта ишлаш ва тарқатиш ҳуқуқлари, журналистларнинг профессионал фаолиятини кафолатлаш ва ҳимоя қилиш қонунан белгиланган, оммавий ахборот воситаларини рўйхатдан ўтказиш қоидалари соддалаштирилган. Шунингдек, журналист текшируви ҳуқуқи қатъий белгилаб қўйилган. Бу шундай муҳим қонуний меъёрки, ривожланган мамлакатлар уни қонун йўли билан тасдиқлаши учун 100 йилдан ортиқ вақт керак бўлган.

«Ўзбекистонда, ҳақиқатан ҳам, оммавий ахборот воситалари ва журналистиканинг мустақиллигини таъминлаш йўлида муҳим қадамлар қўйилган, — деди Жанубий Кореяда нашр этиладиган «The Korea Post» журнали президент-ношири Ли Кёнг Сук. — Бутун мамлакатда халқингиз тараққиёт йўлида фидокорона меҳнат қилаётганини кўриш мумкин. Конференция арафасида Самарқанддаги хусусий телестанциялардан бирининг фаолияти билан танишиш имконига эга бўлдим. Мен мамлакатингизда хусусий бошқариладиган ва молиялаштириладиган оммавий ахборот воситалари фаолият кўрсатаётганини, бу эса уларнинг мустақиллигини таъминлаётганини юксак баҳолайман. Бу — Ўзбекистонда телекоммуникациялар соҳасида нодавлат сектори ривожланаётганидан, жамият демократик янгиланаётганидан ёрқин далолатдир».

Конференцияда таъкидланганидек, Ўзбекистонда оммавий ахборот воситалари фаолиятини янада такомиллаштириш, уларнинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш, моддий-техника базасини яхшилаш, илғор технологиялар ва замонавий ускуналар билан жиҳозлаш, журналист кадрлар тайёрлаш ва уларнинг касб маҳоратини ошириш масалалари давлатнинг доимий диққат-эътиборида турибди.

«Ўзбекистонда босқичма-босқич ва пухта ўйланган демократик фуқаролик жамияти барпо этилмоқда. Бунда демократлаштиришнинг жаҳонда умумэътироф этилган асослари миллий анъаналар билан уйғунлаштирилмоқда, бу ижобий тажрибани Украинада ҳам қўллаш яхши самара берган бўлар эди, — деди Фуқаролик институтлари муаммоларини тадқиқ этиш маркази (Украина) директори Виталий Кулик. — Мамлакатингизда давлат ва Президент мустақил оммавий ахборот воситаларини ривожлантиришда амалий ёрдам кўрсатмоқда. Бунинг учун махсус жамоатчилик жамғармаси тузилган, электрон оммавий ахборот воситалари ва Интернет маконини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантиришга қаратилган мақсадли фармонлар, меъёрий ҳужжатлар қабул қилинмоқда, янги веб-сайтлар, мустақил телестанциялар очилмоқда. Журналист кадрлар тайёрлаш яхши йўлга қўйилган. Демократия журналистиканинг ижтимоий масъулияти тушунчаси билан мустаҳкамланган тақдирдагина самарали бўлади».

«Сўнгги 20 йил мобайнида мен Ўзбекистонга бир неча бор келдим ва ҳар гал бу мамлакатда юз бераётган кўплаб ўзгаришлардан ҳайратга тушаман, — деди Мисрнинг «ал-Масаийя» газетаси бош муҳаррири ўринбосари Муҳаммад Салома. — Мамлакатингизда демократия ва оммавий ахборот воситалари эркинлигининг энг ёрқин тасдиғи Президент Ислом Каримовнинг ўзи матбуот анжуманларини нақадар демократик руҳда ва очиқ ўтказишида яққол намоён бўлади. Давлатингиз раҳбари томонидан масс-медиани ривожлантириш борасида 2005 йилда (Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг 2005 йил 28 январдаги қўшма мажлисидаги маърузаси назарда тутилмоқда – ЎзА) илгари сурилган ва оммавий ахборот воситаларини хусусий бизнес, тадбиркорлар ва хусусий шахслар томонидан молиялаштиришни кенгайтиришга оид таклифлари айниқса диққатга сазовордир. Бу сўз эркинлигини таъминлаш ва оммавий ахборот воситаларини демократлаштиришга хизмат қилади».

Конференция очиқ мулоқот, оммавий ахборот воситаларининг бевосита демократик ислоҳотлар билан боғлиқ фаолиятини ташкил қилиш борасида ечимини кутаётган масалалар юзасидан эркин фикр алмашиш тарзида ўтди.

«Оммавий ахборот воситалари эркинлигини таъминлашга бағишланган халқаро конференцияда иштирок этиш имконияти берилганидан жуда мамнунман, — деди АҚШ Миллий матбуот клуби аъзоси Питер Хикмен. — Ушбу анжуманнинг ўтказилиши Ўзбекистон халқаро ҳамкорликни, жумладан, ЕХҲТдек халқаро ташкилот билан алоқаларни ривожлантиришга интилаётганига яхши мисолдир. Тошкент анжуманида кўплаб мамлакатлардан вакиллар иштирок этаётгани дунёда демократия шароитида оммавий ахборот воситалари фаолиятига оид масалалар юзасидан тажриба алмашишдан манфаатдорлик мавжуд эканлигини кўрсатади. Президент Ислом Каримовнинг жамиятни демократлаштиришга қаратилган ташаббуслари халқаро миқёсда кенг эътироф этилмоқда. Мустақил журналист сифатида Ўзбекистонда бу жараён қандай кечаётгани мени жуда қизиқтиради».

Айни вақтда, конференция иштирокчиларининг чиқишларида таъкидланганидек, сўз эркинлиги шунчаки эришиладиган мақсад эмас, балки демократик ҳуқуқий давлат ва адолатли фуқаролик жамияти барпо этишнинг энг муҳим шартидир. У бошбошдоқликни англатмайди, фикрлар хилма-хиллиги деганда эса нафақат ўз мулоҳазаларини эркин баён этиш имконияти, балки ахборотнинг ҳаққонийлиги, ишончлилиги, жамиятда барқарорликни сақлаш учун масъулият ҳисси ҳам назарда тутилади.

«Барқарор ривожланишни таъминлаш учун оммавий ахборот воситалари эркин бўлиши зарур ва бу Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси тамойилларига тўла мос келади, — деб ҳисоблайди «Дойче Велле» академияси (Германия) катта маслаҳатчиси Франк Лемке. — Бироқ, ҳар қандай эркинликнинг ҳам, биринчи галда, хавфсизликни таъминлаш мақсадида, муайян чек-чегараси бўлиши лозим. Шу боис, оммавий ахборот воситалари холис ахборот бериш борасида ўз масъулиятини англаб етиши керак. Афсуски, барча мамлакатларда ҳам аҳвол шундай деб бўлмайди. У ёки бу масалани ёритишда журналист одобини сақлаш, оммавий ахборот воситалари фаолияти устидан жамоатчиликнинг холис назоратини ўрнатиш муҳимдир».

Мустақил оммавий ахборот воситаларининг оёққа туриши ва ривожланиши, бутун демократик жараён каби, ҳар бир мамлакатда ўз хусусиятларига эга бўлади, ушбу мамлакат халқининг менталитети ва миллий-маданий ўзига хослигини ҳисобга олган ҳолда, муайян тарихий шароитларда амалга оширилади, деб таъкидладилар анжуман иштирокчилари.

«Яқинда мен фақат салбий ахборотлардан, жумладан, Ўзбекистон ҳақида ҳам, иборат бўлган бир Ғарб газетасини сотиб олдим, — деди Кембриж форуми (Буюк Британия) раиси Сиддхартх Саксена. — Мамлакатингизда ижобий демократик ўзгаришлар юз бераётган, кучли демократик ҳуқуқий асос яратилган, ҳукумат ва фуқаролик жамияти институтлари ўзаро ҳамда Ғарб билан фойдали мулоқот қилишга, ўзаро англашув робиталарини барпо этишга интилаётган бир пайтда бундай бир томонлама ёндашув кишини ўша нашрдан юз ўгиришга мажбур қилади. Ўзбекистон самарали фуқаролик жамиятини шакллантириш борасидаги ислоҳотларни босқичма-босқич амалга оширишнинг тўғри стратегиясини белгилаб олган. Шу боис, назаримда, сўз эркинлигига биз Ўзбекистонда кўриб турган ёндашув оқилона ёндашувдир. Шуни таъкидламоқчиманки, глобал оммавий ахборот воситалари меъёр деб кўрсатаётган «универсаллик тили» маданиятлар ўртасидаги мулоқот ва ҳамкорликка раҳна солмоқда. Айрим Ғарб мамлакатлари ўзларига тобе оммавий ахборот воситалари орқали анъанавий маданиятга эга мамлакатларга ўз қадриятларини тиқиштиришга уринмоқда. Уларнинг эътирозларида, одатда, мазкур мамлакатларнинг хусусияти, маданияти, анъаналари, менталитети инобатга олинмайди».

Конференцияда демократиянинг ҳаммабоп, универсал моделлари бўлмагани каби, эркин оммавий ахборот воситаларини шакллантиришнинг ҳам универсал моделлари бўлиши мумкин эмас, деган муҳим хулосага келинди. Шу билан бирга, эркин оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш асосини ташкил этадиган умумэътироф этилган тамойиллар мавжуд. Таъкидланганидек, Ўзбекистон ўзи учун демократиянинг энг олий андозаларини белгилаб олган ва шу йўналишда изчил олға интилмоқда.

«Замоннинг ўзи шуни кўрсатмоқдаки, демократия моделларини бировлардан кўр-кўрона кўчириш салбий оқибатларга олиб келади, — деб ҳисоблайди Шарқий Европа ва МДҲ мамлакатлари институтининг (Исроил) таҳлил бўлими раҳбари Лев Вершинин. — Ёт, юзаки идеалларни деб бошқаларнинг тажрибасидан кўр-кўрона нусха олмаслик, жумладан, оммавий ахборот воситаларининг эркинлигини сунъий равишда тиқиштиравермаслик керак. Бугунги кунда мутлақ мустақил оммавий ахборот воситаларининг ўзи йўқ, негаки, уларнинг барчаси амалда ўзларини молиялаштираётган куч ва тузилмаларнинг қарашларини ифода этади. Ижтимоий-сиёсий, тарихий жараёнларни бир ёқлама, нохолис ёритадиган, халқларнинг миллий ғурурини, тарихий қадриятларини таҳқирловчи материаллар тайёрлайдиган оммавий ахборот воситалари вазиятни беқарорлаштиришга, жамиятни бўлинишга олиб келиши мумкин. Демократияни барпо этиш ва ривожлантиришда, биринчи галда, Ўзбекистон тутган йўл — сиёсий тажриба ва сиёсий ирода зарур».

«Тошкентда ташкил қилинган конференция жуда долзарб ва кенг кўламли бўлиб, унда дунёнинг кўплаб давлатларидан экспертлар иштирок этдилар ва очиқ мунозаралар чоғида ўз мулоҳазаларини, қарашларини билдириш, ўз мамлакатининг тажрибаси билан ўртоқлашиш имкониятига эга бўлдилар, — деди Хитой Ижтимоий фанлар академиясининг Россия, Шарқий Европа ва Марказий Осиё институти етакчи илмий ходими Чжао Хуэйжун. — Ҳар бир мамлакат ривожланиш жараёнида муайян муаммоларга дуч келади, албатта. Уларга ечим топишни бир-биримиздан ўрганиш нафақат Ўзбекистон, балки бошқа давлатлар, жумладан, Хитой учун ҳам муҳим ва фойдалидир. Мен учун, айниқса, Ўзбекистонда оммавий ахборот воситаларининг уларнинг эркинлиги ва мустақиллигини таъминлаш нуқтаи назаридан жадал ривожланаётгани тўғрисидаги батафсил маълумот жуда қизиқарли бўлди. Уларни эркинлаштириш учун кўп иш қилинган, қонуний асос яратилган, давлатдан мустақил бўлган телевидение, радио, газета ва журналлар очилиб, муваффақиятли ривожланмоқда. Демократиянинг ҳамма учун ягона андозаси мавжуд эмаслиги борасида барча конференция қатнашчиларининг фикри бир жойдан чиққани қувонарлидир. Ҳар бир халқ ўз маданияти, иқтисодиёти, анъаналарининг ўзига хос хусусиятларига имкон қадар тўла мос бўлган ўз йўлини танлайди. Ўзбекистонда Президент Ислом Каримов томонидан белгилаб берилган ислоҳотларни амалга оширишнинг беш тамойили ҳаётга татбиқ этилаётгани, жумладан, демократияни ривожлантиришда ҳамда оммавий ахборот воситалари эркинлигини, инсон ҳуқуқларини таъминлашда давлат бош ислоҳотчи сифатида намоён бўлаётгани ана шундай хайрли мақсадга хизмат қилмоқда. [illegible] тўғри эканига ишончим комил».

«Оммавий ахборот воситалари давлат билан жамият ўртасидаги ўзига хос робитадир, — деди Россия Федерацияси Президенти ҳузуридаги Россия давлат хизмати академиясининг сиёсатшунослик кафедраси мудираси Лидия Тимофеева. — Уларнинг эркинлиги демократиянинг энг муҳим кўрсаткичларидан биридир. [illegible]

Кувайтнинг «ал-Аламия» журнали бош муҳаррири Салоҳ Султон [illegible]

АҚШнинг Янги демократиялар институти директори [illegible]

Конференция [illegible]

Анна ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

“АДОЛАТ” СДП Ҳаётидан

ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОКАМАДА

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

Бу, ўз навбатида, ЖКнинг 8-моддасига зид, яъни ушбу моддада қонунбузарга нисбатан қўлланиладиган жазо ёки бошқа ҳуқуқий таъсир чораси одилона бўлиши, жиноятнинг оғир-енгиллиги, айбнинг ва шахснинг ижтимоий хавфсизлик даражасига мувофиқ бўлиши каби талаблар белгиланган. Шу боис, янги қонун лойиҳасида бундай ҳаракатларни кўп миқдорда биринчи марта содир этган шахсларга нисбатан маъмурий жавобгарлик белгиланиб, ҳуқуқбузарлик ашёлари мусодара қилинган ҳолда энг кам иш ҳақининг эллик бараваридан юз баравари миқдорида жарима жазоси назарда тутилмоқда. ЖКнинг 186/1-моддаси 1-қисмига кўра, ўша ҳаракатлар кўп миқдорда ёки маъмурий жазо қўлланилгандан кейин содир этиладиган бўлсагина, айбдор жиноий жавобгарликка тортилади. Фракция аъзолари томонидан қонунларнинг янада мукаммаллашувига хизмат қилувчи таклиф ва тавсиялар билдирилиб, қонун лойиҳалари маъқулланди.

Йиғилишда, шунингдек, “Шанхай Ҳамкорлик Ташкилотига аъзо давлатлар ўртасида 2002 йил 7 июнда Санкт-Петербург шаҳрида (Россия Федерацияси) имзоланган Минтақавий аксилтеррор тузилмаси тўғрисидаги Битимга ўзгартишлар киритиш ҳақидаги Баённомани (Бишкек, 2007 йил 16 август) ратификация қилиш тўғрисида”ги ҳамда “Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Бирлашган Араб Амирликлари ҳукумати ўртасида уюшган жиноятчилик, терроризм ва жиноятчиликнинг бошқа хавфли турларига қарши кураш соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги Битимни (Абу Даби, 2008 йил 17 март) ратификация қилиш ҳақида”ги қонун лойиҳалари ҳам фракция аъзолари томонидан кўриб чиқилди.

Бугунги кунда Шанхай Ҳамкорлик Ташкилотига (ШҲТ) аъзо давлатлар ҳудудида сайёрамиз аҳолисининг қарийб тўртдан бир қисми истиқомат қилади. Бу халқлар қадимдан бир-бирига ўзаро яқин, маданияти ва ривожланишида ўхшаш жиҳатлар кўп. Минтақа хавфсизлигини таъминлаш учун эса барча кучларни бирлаштириш талаб этилади. Бинобарин, ер юзидаги ҳеч бир мамлакатни тобора кучайиб бораётган халқаро терроризм ва диний экстремизм, наркобизнес каби хавфсизликка таҳдид солувчи иллатлардан тўлиқ ҳимояланган, деб бўлмайди. ШҲТга аъзо давлатлар ўртасида бунга қарши курашишда дадил ва самарали ҳамкорлик ўз натижасини бермоқда.

– Мазкур баённома ШҲТга аъзо давлатлар раҳбарлари Кенгашининг 2007 йил 16 августдаги саммитида имзоланган, – дейди Қонунчилик палатасининг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзоси Собир Турсунов. – Унга мувофиқ ШҲТ минтақавий аксилтеррор тузилмаси Кенгашига ШҲТ минтақавий аксилтеррор тузилмасининг Ижроия қўмитаси директор ўринбосарини тайинлаш ва эгаллаб турган лавозимидан озод этиш ваколатини ўтказиш назарда тутилмоқда. Бундан ташқари, ШҲТ минтақавий аксилтеррор тузилмасининг ишчи ва расмий тиллари сифатида рус ва хитой тилларидан фойдаланиш белгиланмоқда.

Ҳар иккала қонун лойиҳаси фракция аъзолари томонидан концептуал жиҳатдан маъқулланди.

Фарҳод ЭСОНОВ,
“Адолат” мухбири.

ҲАМКОРЛИК САМАРА БЕРМОҚДА

Ўзбекистон “Адолат” СДП Қашқадарё вилояти Кенгаши фаолларининг воҳадаги турли нодавлат нотижорат ташкилотлар, жамғарма ва сиёсий партиялар билан ҳамкорликда иш юритаётгани яхши самара бераётир.

Вилоят партия Кенгаши ҳамда Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтининг вилоят филиали билан ҳамкорлигида ташкил этилган семинар-кенгаш қизғин баҳс-мунозараларга, мулоқотларга бой бўлди. Тадбирда партия фаоллари, нодавлат нотижорат ташкилотлар вакиллари ва маҳалла фуқаролар йиғинлари аъзолари қатнашди. Сўзга чиққанлар “Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида”ги Конституциявий Қонун доирасида ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

НИШОНДА ТАДБИР

Нишон тумани партия Кенгаши “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати ва “Насаф” футбол клуби билан ҳамкорликда Ёшлар йилига бағишлаб спорт мусобақасини ташкил этди. Унда касб-ҳунар коллежлари ўқувчилари спортнинг волейбол, футбол, баскетбол, енгил атлетика турлари бўйича ўзаро беллашдилар.

Тадбир сўнггида фаол ўқувчи ёшларга ҳомий ташкилотларнинг фахрий ёрлиқ ва эсдалик совғалари топширилди.

Комил САХАТОВ,
“Адолат” мухбири.

Қилмиш-қидирмиш

ҲУЖЖАТФУРУШ “УСТОЗЛАР”

Айрим кишиларнинг феъли ғалати: заҳмат чекмай пул топиш, бойлик орттиришни тап тортмай ўзларига эп кўришади, бу йўлдаги қилмишлари оқибатини ўйлаб ҳам кўришмайди. “Сир”лари фош бўлиб, эл орасида обрўйидан, ҳурмат-иззатидан айрилгач, афсус-надомат чекишади. Бироқ, сўнгги пушаймондан не наф.

Қодиржон Собиржонов ва Ражаб Фазлиддинов Шаҳрисабз тумани халқ таълими муассасаларида бир неча йил турли раҳбар лавозимларида ишлаб келишди. Ёш авлодга илму маърифатдан, тўғрилиг-у, ҳалолликдан сабоқ берган “устоз”ларнинг ўзлари, афсуски, ҳаётда шогирдларига ибрат бўла олишмади. Улар пул топишнинг енгил йўлини “кашф” этиб, маълум муддат турли хил сохта ҳужжатлар тайёрлаш билан машғул бўлдилар. Ҳамтовоқлар дастлаб Дилдора Дўстовага тумандаги 18-умумтаълим мактабини битиргани тўғрисидаги қалбаки шаҳодатномани 200 минг сўмга пуллашди. Қарасаларки, манглайни терлатмай ҳам мўмай пул топса бўларкан. Ўз “кашфиёт”ларидан руҳланган “домлалар”, айниқса, Қодиржон Собиржонов бу хатти-ҳаракатлари бориб турган жиноят эканини хаёлига ҳам келтирмай “фаолият”ини зўр иштиёқ билан давом эттирди.

Уддабурон ҳужжатфурушга “мижоз”ҳам топила қолди. Фуқаро Сарвиноз Бозорова Самарқанд Давлат университетига ўқишга кириш нияти борлиги, бунинг учун эса ҳужжат кераклигини айтганида, Қ.Собиржонов: “Муаммо бўлиши мумкин эмас. Тезда ҳал қиламиз”, дея унинг кўнглини кўтарди. Шундай бўлди ҳам: орадан кўп ўтмай Сарвиноз Бозорованинг қўлига унинг Тошкент педагогика коллежини ўқиб битиргани тўғрисида диплом тутқазилди. Сарвиноз Маматқулованинг муаммоси ҳам айни шу тахлит ҳал этилди... Аммо Қодиржон Собиржонов қанчалик устамон бўлмасин, унинг қинғир ишлари ҳуқуқ-тартибот идораларининг қилни қирқ ёрадиган ходимлари томонидан аниқланиб, фош қилинди. С.Бозорова ва С.Маматқулова эса олий ўқув юртига ўқишга кириш учун ҳужжат топширишга улгуролмай қолдилар...

Қинғир ишнинг қийиғи қирқ йилдан кейин ҳам чиқади, деб бежизга айтишмаган. Бундай нақлларга амал қилмаганлар эса бармоқларини қаттиқ тишлаб қолишлари тайин. Чунки, қонун барчага баробар. Жиноий қилмишга қўл урган киши, албатта, қонун олдида жавоб беради. Қодиржон Собиржонов ва Ражаб Фазлиддинов ҳам қилмишларига яраша жазо олишди. Халқимизда: бирни кўриб фикр қил, бирни кўриб шукр қил, деган ҳикмат бор. Устоз деган номга иснод келтирган бу қонунбузарларнинг қисмати кўпларга сабоқ бўлар, деган умиддамиз.

Б.ТЎЛАГАНОВ,
Шаҳрисабз тумани прокурори.

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

УЛУҒ МАҚСАДЛАР САРИ

Маълумки, Юртбошимизнинг саъй-ҳаракати билан 1991 йил 31 август куни Ўзбекистон Олий Кенгашининг ўн иккинчи чақириқ навбатдан ташқари олтинчи сессиясида Ўзбекистон давлат мустақиллиги эълон қилинган эди. Президентимиз ушбу сессияда: **"Мустақил Ўзбекистоннинг сиёсати – инсонийлик ва эзгулик қонунларига асосланади ҳамда фуқароларнинг осойишталиги ва миллий муроса сиёсати бўлиб қолади"**, деб таъкидлаганди. Эътироф этиш лозимки, бу таъкид замирида том маънода инсон ҳуқуқлари, унинг шаъни, қадр-қиммати ва фаровонлиги ётади.

Шу сабабли Ўзбекистон ўз мустақиллигининг дастлабки йиллариданоқ Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва бошқа нуфузли халқаро ташкилотларга аъзо бўлиб, инсон ҳуқуқларига доир кўплаб халқаро ҳуқуқий ҳужжатларни имзолади. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳамкорлик Ўзбекистон Республикаси Президенти фаолиятининг муҳим йўналишлари сифатида мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликлари кафолатларини реал таъминлаш механизмига айланди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясида инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқ ва эркинликлари олий қадрият даражасида мустаҳкамланди ва Ўзбекистон Республикасининг Президенти инсон ҳуқуқ ва эркинликларига, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларига риоя этилишининг кафили сифатида эътироф этилди.

Айтиш жоизки, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси умуминсоний принципларга асосланган демократик ҳуқуқлари билан халқаро ташкилотлар ва нуфузли экспертлар томонидан энг халқчил ҳуқуқий акт сифатида тан олингани мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликлари бўйича ҳуқуқий асослар яратилганидан далолатдир.

Ўзбекистонда инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг ҳуқуқий асослари яратилиши билан бир вақтда унинг амалда таъминланишини кузатиш тизими ҳам жорий этилди. Бундай институтлар сифатида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман)ни, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий Марказини, Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институтини санаб ўтиш мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 27 августдаги "Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорига кўра, Адлия вазирлигига "Конституция ва қонунлар билан мустаҳкамланган инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишни таъминлаш, фуқаролик жамияти институтларини ҳар томонлама ривожлантириш, уларнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш вазифаси юклатилди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида, Ички ишлар вазирлигида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича фаолият юритаётган бошқарма ва бўлимлар ҳам шулар жумласидандир.

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш институти сифатида, айниқса, одил судлов тизими мустақил ва бошқа тармоқларга боғлиқ бўлмаган ҳокимият сифатида қарор топтирилди. Суд ҳокимиятининг янги тузилмалари юзага келди.

Судлар ихтисослаштирилди, кассация инстанцияси ислоҳ қилинди, ишларни кўриб чиқишнинг апелляция тартиби, ярашув институти жорий этилди, суд процессида айблов билан ҳимоянинг амалда тенглигини таъминлайдиган ҳуқуқий механизмлар яратилди.

Инсон ҳуқуқларини поймол қилиш ва бошқа ноқонуний хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш, инсонларнинг шахсий дахлсизлиги ҳуқуқи, айбсизлик презумпцияси ва бошқа ҳуқуқларининг таъминланиши бўйича, жумладан, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 235-моддасига ўзгартишлар киритилиб, қийноққа солиш ва бошқа шафқатсиз, ғайриинсоний ёки қадр-қимматни камситувчи муомала ҳамда жазо турларини қўллаганлик учун жиноий жавобгарлик белгиланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 1 августдаги **"Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"**ги ҳамда 8 августдаги **"Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида"**ги Фармонларининг қабул қилиниши жамиятимиз ҳаётида инсонпарварлик тамойилини тўла қарор топтиришда улкан воқеа бўлди.

Дарҳақиқат, мустақилликка эришгач, қисқа бир давр ичида мамлакатимиз ҳар жиҳатдан юксалди. Барча ислоҳотлар инсонни улуғлашга, қадр-қимматини оширишга, инсон манфаатларини ҳимоя қилишга йўналтирилди. Айниқса, суд-ҳуқуқ соҳасида бошлаб юборилган ислоҳотларнинг мазмун-моҳияти инсон ҳуқуқларини таъминлашга қаратилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 1 майдаги **«Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси қабул қилинганлигининг 60 йиллигига бағишланган тадбирлар дастури тўғрисида»**ги Фармони ҳам бу борада олиб борилаётган изчил фаолиятнинг узвий давомидир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг мазкур Фармони билан тасдиқланган Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси қабул қилинганининг 60 йиллигига бағишланган тадбирлар дастурининг ишлаб чиқилиши фуқаролик жамиятини ривожлантириш ҳамда республикамизда инсон ҳуқуқларини таъминлаш ва ҳимоя қилиш масалалари билан шуғулланувчи муассасалар фаолиятини такомиллаштириш ҳамда шу йўналишдаги ишларни янада ривожлантириш борасида ташланган яна бир муҳим қадам бўлди.

Маълумки, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси қабул қилинганлигининг 60 йиллигига бағишланган тадбирлар дастуридан инсон ҳуқуқларига доир китоблар ва журналларнинг сайёр кўргазмаларини ташкил этиш ҳам ўрин олган. Шу мақсадда Адлия вазирлиги томонидан мамлакатимиз бўйлаб ҳаракатланувчи сайёр кўргазмалар ташкил этилди. Кўргазмалар пойтахтимиздаги Алишер Навоий номли Ўзбекистон миллий кутубхонасида, Тошкент давлат юридик институтининг марказий кутубхонасида, Нукус шаҳрида, вилоятлар, туман ва шаҳарлар марказларида, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги ва уларнинг ҳудудий идораларига қарашли кутубхоналарда бўлиб ўтмоқда. Бундай тадбирларни йил охиригача қадар давом эттириш режалаштирилган.

Кўргазмаларда Ўзбекистон Республикасида ўзбек, рус, инглиз, француз, немис ва бошқа халқлар тилларида чоп этилган мингдан ортиқ номдаги инсон ҳуқуқларига доир китоблар, ўзбек, рус ва инглиз тилларида чоп этиладиган демократлаштириш ва инсон ҳуқуқлари журнали, "HUQUQ va BURCH" ижтимоий-ҳуқуқий журнали ва бошқа нашрларга тақдим этилган. Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва улар асосида яратилган китоблар ҳамда бошқа нашрлар кўргазмаси аҳолини инсон ҳуқуқларига оид барча меъёрлардан хабардор қилиш, жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришдек улуғ мақсадлар йўлида хизмат қилиши шубҳасиз.

Абдукамол РАҲМОНОВ,
Адлия вазирлиги бошқарма бошлиғи.

2008 йил – Ёшлар йили

Яқинда пойтахтимизнинг Учтепа туманидаги "Боғишамол" маданият ва истироҳат боғида бўлдим. Ўша куни боғ ёшлар билан гавжумлашиб кетди. Уларнинг юз-кўзларида мамнунлик бор эди. Бехосдан туман Бандликка кўмаклашиш маркази раҳбари Тозагул Акромованинг журналистларга бераётган интервьюси қулоғимга чалинди:

ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ

Бандлик дастури ижроси самарасигина эмас, фаровонлик манбаи ҳамдир

– Бугун бу ерга асосан ёшлар тўпланаётганининг сабаби, – шарҳлади у, – туман ҳокимлиги билан ҳамкорликда уюштирган тадбиримиз – бўш иш ўринлари ярмаркасидир. Унда наинки ёшлар, балки ишсиз ёки вақтинча ишсиз фуқаролар, уйда ўтирган хотин-қизлар ҳам қатнашаяпти. Ярмарка билан бирга касблар фестивали ҳам ўтмоқдаки, унда мактаб битирувчилари ўзлари истаган йўналишлар бўйича касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларни танлашмоқда...

Дарҳақиқат, "Ёшлар йили" Давлат дастурида белгиланган вазифаларни бажариш юзасидан ташкил этилган мазкур тадбирда ўша куни олий ўқув юртлари, касб-ҳунар коллежлари битирувчилари корхона ва ташкилотлар вакиллари (иш берувчилар) билан юзма-юз мулоқотда бўлдилар. Ёшлар тумандаги 7800 та бўш иш ўрнига таклиф этилди. 30 га яқин муассаса иштирок этган ярмаркага нафақат учтепаликлар, пойтахтнинг қўшни Собир Раҳимов, Шайхонтоҳур, Чилонзор туманлари иш берувчилари ҳам қатнашди. Ҳududдан ўзига қулай иш тополмаган ёшларга шаҳарнинг бошқа туманларидаги мавжуд бўш иш ўринлари тавсия қилинди.

Худди шу каби диққатга молик яна бир тадбир Жиззахда бўлиб ўтди. Шаҳар ҳокимлиги ва Бандликка кўмаклашиш маркази ҳамкорлигида ташкил қилинган меҳнат ярмаркасида 50 га яқин корхона ҳамда ташкилот 200 дан зиёд янги иш жойлари билан қатнашди. "Ёшлар йили" Давлат дастури доирасида ташкил этилган ушбу тадбирдан кўзланган асосий мақсад – касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини, Қуролли Кучлар сафидан заҳирага бўшатилган ёшларни, шунингдек, жазони ўташ муассасаларидан қайтганларни иш билан таъминлаш бўлди. Ярмаркага тақдим этилган иш жойларининг салкам ярми ижтимоий ҳимояга муҳтож, меҳнат бозорида тенг рақобатлашиш имконига эга бўлмаганлар учун ажратилгани ғоят эътиборлидир. Зеро, мазкур тадбирда 100 нафардан зиёд йигит-қиз билан меҳнат шартномалари тузилди. Демакки, Бандлик дастури ижроси йўлида мамлакатимизда олиб борилаётган кенг қамровли ишлар ўз самарасини бермоқда.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов 2007 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2008 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси Мажлисидаги маърузасида таъкидланганидек, **"... биринчи галда биз учун энг ўткир бўлиб турган аҳоли бандлиги ва унинг даромадларини ошириш муаммоларини ҳал этиш..."** вазифаси ижросини бугун бутун республикамиз бўйлаб (юқорида зикр этилган мисоллар сингари) ҳар бир вилоят, шаҳар туман ва қишлоқларда ҳам яққол кўриш мумкин. Масалан, Фарғона вилоятининг Фурқат туманида шу йил 2,5 мингдан зиёд янги иш ўринлари яратиш йўлида саъй-ҳаракатлар бўлаяпти. Ҳозиргача уларнинг 328 таси вужудга келтирилди ҳам. Шунингдек, Бухоро вилоятининг Бухоро туманидаги Работқози қишлоғида яқиндагина иш бошлаган "Иншоот турхал" масъулияти чекланган жамиятда 60 нафар қишлоқ ёшларини, вилоятнинг Ромитон туманида фаолият юритаётган "Imidj-tekstil" корхонаси эса 70 нафар хотин-қизни (аксарияти ёшлар) ўз бағрига олди. Ва яна бир ибратли жиҳати, корхона меҳнатнинг янги тури – касаначиликни ҳам йўлга қўйиб, 15 нафар тикувчини иш билан банд этишга муваффақ бўлди...

Буларнинг ҳаммаси шуни кўрсатмоқдаки, мамлакатимизда изчил олиб борилаётган Бандлик дастури ижроси сиёсати, хусусан, ёш йигит-қизларни янги ихтисосликлар ва янги иш ўринларига тайёрлаш вазифаси муваффақиятли амалга оширилмоқда. Мақсад Ёшлар йилида мамлакатимизда бўш иш ўринлари ярмаркаларини тез-тез ўтказиш асносида Бандликка кўмаклашиш марказлари фаолиятини кенгайтириш ва янги иш ўринларини ҳар қачонгидан кўпайтириб, республикамизда энг йирик меҳнат бозорини шакллантиришдир. Бу – миллионлаб одамлар, хусусан, ёш йигит-қизлар ва ёш оилалар учун ҳам даромад, ҳам фаровонлик манбаи.

Марҳабо ШИРАНОВА,
Тошкент Банк коллежи ўқитувчиси.

"Ғалла – 2008"

ПАХТАОБОДЛИК ФЕРМЕРЛАР

бир кундаёқ шартнома режаларини 105 фоизга бажаришди

Бугун мамлакатимиз миришкорларининг омилкорона меҳнати туфайли буғдойзорларда бўлиқ ҳосил етиштирилди. Ғаллазорлар олтиндек товланиб, кўрган кўзга қувонч бахш этаяпти. Андижон вилоятида ҳам қилинган меҳнатларнинг самараси кўриниб, ғалвир сувдан кўтариладиган муҳим давр – ғалла ўрим-йиғими мавсуми уюшқоқлик билан бошлаб юборилди.

Бу йил вилоят бўйича 76 минг 258 гектар майдонда буғдойнинг эртапишар, серҳосил навлари етиштирилди. Ушбу ҳосилни тез ва сифатли ўриб-йиғиб олиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар белгилаб олинган. Бунинг учун 104 та отрядга 216 та юқори унумли "Кейс", "Класс" русумли комбайнлар жамланди. Техникаларнинг самарали ишлаши учун кўчма устахоналар ташкил этилди.

Пахтаобод тумани ғаллакорлари вилоятда биринчи бўлиб мавсумни бошладилар. Эл-юрт ризқ-рўзи зиёда, дастурхони тўкин, турмуши фаровон бўлишига ўз ҳиссаларини қўшиш ниятидаги пахтаободлик 662 та фермер хўжалиги аъзолари 6603 гектар ғалла майдонидан 23 минг 434 тонна сара дон топшириш учун зўр уюшқоқлик билан ўрим-йиғимга киришдилар.

— Дастлабки кунларданоқ ишимиз унумли бошланди, – дейди туман ғалла штаби бошлиғи Маҳмуджон Раҳимов. – Ҳосилнинг баракалиги, ўрим-йиғимнинг жадал суръатда бораётгани ҳар лаҳзада сезилаяпти. Отряд усулининг афзаллиги шуки, иш сифати ва тезкорлиги юқори. 2006 йилда ўрим-йиғим мавсуми 50 кундан ортиқроқ давом этган бўлса, ўтган йили 26 кунда якунланди. Бу йил эса 21 кунда мавсумни якунлаш режаланган. Имкониятларимизни чамалаб мавсумни 18 кунда тугатишни ният қилиб турибмиз.

Чиндан ҳам "Чиллаки" навли буғдой парваришлаган "Содиқ мирзо Рўзихон", "Бурхон Воҳид", "Бегжон-Муҳаммаджон", "Сиддиқов Абдуғани" сингари фермер хўжаликлари бир кундаёқ шартнома режаларини 102-105 фоизга дўндирдилар. Режадан ортиқ ҳосил фермер хўжалигининг ўз ихтиёрида қолдирилаяпти.

Ҳа, андижонлик ғаллакорлар ўрим-йиғим мавсумини ана шундай пухта тараддуд, кўтаринки руҳда бошладилар. Улар олдиларига қўйган мақсадларига эришиб, кўзланган марраани, албатта забт этадилар.

Азамат МАҲМУДОВ,
"Адолат" мухбири.

Пойтахт вилоятининг Бекобод туманидаги "Султон" фермер хўжалигининг 31 гектар ер майдонида етиштирилган ғалла ҳосилининг чўғи баланд. Фермер Абдухолиқ Султонов бу йил гектаридан 40-45 центнердан ҳосил олишни режалаштирмоқда. Бу, албатта, фермер хўжалиги аъзоларининг кечани кеча, кундузни кундуз демай фидокорона меҳнатлари самараси. Айни пайтда фермер хўжалиги аъзолари етиштирилган мўл ҳосилни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олиш ишлари билан банд.

Суратда: *фермер Абдухолиқ Султонов хўжалик аъзолари билан ҳосил чўғини чамалашмоқда.*

Носир ҲАЙДАРОВ олган сурат.

ХИРМОН ТЎЛИБ, ТЎКИЛДИ ДОН

Қишлоқ хўжалигини тубдан ислоҳ қилиш – мамлакатимиз учун нафақат пахта толаси етиштириш бўйича жаҳонда етакчи мамлакатлардан бири бўлиш, балки ғалла мустақиллигига эришиш имконини ҳам берди.

Шу маънода айтиш жоизки, Жиззах вилоятида ҳам ғалладан мўл ҳосил етиштирилди. Юксак агротехник тадбирлар самараси ўлароқ, 106 минг гектар суғориладиган, 70 минг гектар лалми майдонларга кузда экилган буғдойнинг "Чиллаки" нави бугун "олтин бошоқ"ларга айланди. Ҳосилнинг чўғини чамалаб завқингиз ошади. Бу Жиззахлик фермерлар меҳнатининг маҳсулидир. Улар фаолияти ҳақида ёзиш ҳам кишига завқ бағишлайди.

Мирзачўл туманига ижодий сафарга отланар эканман, йўл ёқасида мавж уриб турган олтин бошоқларга назар ташлайман. Бу йил ҳар йилдагидан-да мўл ҳосил етиштирилибди. Беихтиёр болалигимда отам кўп маротаба такрорлаган сўзлар хаёлимдан ўтади: "Қайси фаслда бўлмасин, табиатдан нолиган одамнинг косаси оқармайди, болам. Баъзан ёзимиз ўта жазирамали келса, қишимиз Сибирни ҳам доғда қолдиради".

Хаёллар оғушида "Ерлан" фермер хўжалиги даласига етиб борганимни ҳам сезмай қолибман...

– 25 гектар ғалла майдонидан ўртача 70 центнердан ҳосил кўтардик – дейди мағрурланиб Нурлан фермер.

– Ҳосилнинг юқори бўлиши сабаби нимада? – сўрайман ундан.

– Вақти-вақти билан гектарига 3,5-4 тоннадан маҳаллий ўғит чиқарганимиз ердаги намни сақлаб туришда асқотди. Ўтган йил йил сентябрь ойидаёқ кўчатни ундириб олганимиз ҳам ўз самарасини берди. Муҳими ўрим-йиғим уюшқоқлик билан ташкил этилди. Далада комбайнлар бир текис ишлади. 10 дан зиёд автоуловлар етиштирилган ҳосилни давлат омборларига пешма-пеш етказиб турди, ёнилғи қуйиш автомашинаси эса ўримда қатнашган техникаларни ўз вақтида ёнилғи билан таъминлади. Натижа ёмон бўлмади. Омборларга 165 тонна сара дон топширдик. Шу боис бугун юзимиз ёруғ.

– Қилинган меҳнатга яраша даромад ҳам яхши бўлгандир?!

– Охирги ҳисоб-китобларга кўра, биргина ғалладан икки ярим миллион сўм даромад олдик. Бундан ташқари уйимга 100 тонна ғалла туширдим. Олинган даромад ҳисобига 5 та боқувчисини йўқотган оилага 1 тоннадан ғалла тарқатмоқчиман. 1 нафар боқувчисини йўқотган оила фарзандини эса уйлантиришни ният қилганман.

Бугун Жиззахда Нурлан Бийимбетовга ўхшаган шашти баланд фермерлар жуда кўп. Улар ризқ-рўз яратиб, халқимиз фаровонлигига, эл маъмурчилигига муносиб улуш қўшишмоқда. Шундайлар кўпаяверсин.

Муқимбой ИСМОИЛОВ,
"Адолат" мухбири.

ЛИССАБОН ШАРТНОМАСИ КУЧГА КИРАДИМИ?

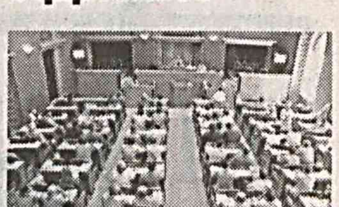

Эстония ва Греция парламентлари Европа Конституциясига муқобил деб тан олинган Лиссабон шартномасини тасдиқлади.

Шундай қилиб, Европа Иттифоқининг 27 мамлакатидан 18 таси Лиссабон шартномасини қабул қилди. Мазкур ҳужжат 2009 йил 1 январдан эътиборан кучга кириши учун яна 9 та давлат имзолаши лозим.

ҚИРОЛ САРОЙИНИ ТАРК ЭТДИ

Ниҳоят, Непал қироли пойтахтдаги саройини тарк этди.

Қирол Гьянендра турмуш ўртоғи билан шаҳар ташқарисида истиқомат қилади. Айтишларича, у ҳеч қачон она ватанидан чиқиб кетмайди ва оддий фуқаро сифатида шу ерда яшайди.

Эслатиб ўтамиз, шу йилнинг 28 май куни Непал қироллиқдан республикага айлантирилган эди. Шунга қадар қироллик хонадони 240 йил давомида мамлакатда ҳукмронлик қилди.

ПАРЛАМЕНТНИНГ ИЛК ЙИҒИЛИШИ

Янги сайланган Сербия парламентининг илк йиғилиши ўтказилди. Унда депутатларнинг ваколатлари тасдиқланди.

Эндиликда депутатлар 90 кун мобайнида Вазирлар Маҳкамасини шакллантириши керак. Мабодо депутатлар ҳукумат таркиби бўйича бир тўхтамга кела олишмаса, қайтадан сайлов ўтказилади.

«ТОКИОНИНГ ОСМОНЎПАР ДАРАХТИ»

Япония пойтахтида дунёда энг баланд телеминора барпо этилади.

2011 йилгача қуриладиган ушбу осмонўпар иншоот «Токионинг осмонўпар дарахти» деб номланади. Лойиҳа қиймати 424 миллион АҚШ долларига тенг бўлган телеминора ишга туширилгач, унда Япониянинг олтита ахборот узатувчи корпорацияси, жумладан, машҳур «Энэйч-кей» телекомпаниясининг фаолият юритиши режалаштирилган. Маҳаллий матбуотнинг ёзишича, телеминоранинг баландлиги 610 метрга тенг бўлади.

Ҳозирги кунда энг баланд телеминора Канададаги «Си-Энтауэр» бўлиб, унинг баландлиги 553 метрни ташкил қилади.

БЕНЗИН ҚИММАТЛАШДИ ВА...

АҚШда 1 галлон (3,79 литр) бензиннинг 4,39 долларга етгани америкаликларнинг кундалик одатларини издан чиқарди.

«Вашингтон пост» газетасининг NPD Group сўров хизмати маълумотларига таяниб хабар беришича, 8 фоиз аҳоли жамоат транспорти хизматидан фойдалана бошлаган, айримлар ҳатто ишхонаси уйидан узоқда бўлгани учун иш ташлашга мажбур бўлган.

Бензиннинг «осмонга бўй чўзаётгани» йирик авиакомпанияларни инқироз ёқасига олиб келмоқда: улар юк ташиш ҳажмини камайтиришмоқда. Шунингдек, айни пайтда полиция ходимлари ҳам автомобиллар ўрнига отлардан фойдалана бошлаган.

АВВАЛО ТИЛНИ БИЛ

Россияда 2009 йилдан бошлаб олий ўқув юртларида рус тили бўйича ягона давлат имтиҳони ўтказилади. Абитуриентлар бу имтиҳондан ўтсагина, ўқишга қабул қилинади.

Мамлакат таълим ва фан вазири Андрей Фурсенконинг айтишича, ягона давлат имтиҳони мамлакатда таълим сифатини маълум даражада ушлаб туришга хизмат қилади. Бу нафақат соҳа ривожи, балки мамлакат тараққиёти учун ката аҳамият касб этади.

НАЗОРАТ МАРКАЗИ ИШГА ТУШДИ

Ҳиндистонда электрон оммавий ахборот воситалари орқали узатиладиган теледастурларни назорат қилувчи махсус мониторинг маркази ишга тушди.

Мониторинг маркази эфирга узатиладиган барча дастурларнинг мазмун-моҳиятини таҳлил қилиш билан шуғулланади, телекўрсатувлар ва радиоэшиттиришларнинг мамлакат маданияти, анъаналари ва менталитетига мос келишини назорат қилади.

ҚАДИМИЙ ҚАСР ТОПИЛДИ

Мексикада эрамизнинг 1466-1520 йилларида яшаб ўтган Монтесума II нинг ҳукмронлик даврига оид қаср қолдиқлари топилди.

Топилма бир нечта хоналардан иборат бўлиб, уларнинг бири императорнинг ибодатхонаси бўлган. Бу жорий йилда Мехикодан топилган иккинчи йирик иншоотдир. Апрель ойида ҳам тадқиқотчилар пойтахтнинг шимолий ҳудудида шаҳарча қолдиқларига дуч келишганди.

Интернет хабарлари асосида Ҳабиб ХАЛИЛОВ тайёрлади.

ИҚТИДОРЛИЛАР КАМОЛ ТОПАДИ БУНДА

Эртасини, келажагини ўйлаган миллат кам бўлмайди. Дарҳақиқат, Юртбошимиз раҳнамолигида таълим тизимида амалга оширилаётган ислоҳотлар бугунги кунда ўзининг ижобий самарасини бермоқда.

Айниқса, жойларда барпо этилаётган замонавий ва кўркам ўқув даргоҳлари – академик лицей ҳамда касб-ҳунар коллежлари юрт жамолига янада чирой бахш этмоқда.

Ана шундай ўқув масканларидан бири – Гулистон Давлат университети қошидаги Янгиер академик лицейидир. Мазкур билим юртида бугунги кунда 694 нафар ўқувчи аниқ, табиий, ижтимоий-гуманитар ва хорижий филология йўналишлари бўйича таҳсил олади.

– Лицейимиз замонавий техника, ўқув-лаборатория жиҳозлари билан тўлиқ таъминланган, – дейди ўқув юрти директори, Олий Мажлис Сенати аъзоси, техника фанлари номзоди Мамараҳим Исроилов. – Шунингдек, ўқувчи ёшларга турли фанлардан юқори малакали педагоглар билим беришмоқда. Бу фарзандларимизнинг чуқур таълим-тарбия олишига хизмат қилмоқда.

Ўтган ўқув йилида лицейни 162 нафар ўғил-қиз битирган бўлса, уларнинг 112 нафари мамлакатимиз ва хориждаги нуфузли олий билим даргоҳлари талабалари бўлишди. Жорий йилдан ҳам умидимиз катта. Айни пайтда битириш имтиҳонлари давом этмоқда.

Дарвоқе, лицейда ўқувчи-ёшларга таълим-тарбия бериш билан бирга турли кўрик-танловлар, спорт мусобақалари, маданий-маърифий тадбирларни ҳам узлуксиз ўтказиш анъанага айланган.

СУРАТЛАРДА: лицей фаолиятидан лавҳалар.

Носир ҲАЙДАРОВ олган суратлар.

Таълим

Ўз фаолиятида халқаро таълим тизими афзалликлари ва миллий таълим усулларини қамраб олган Тошкент халқаро Вестминстер университети нафақат Ўзбекистонда, балки Марказий Осиёда ягона ҳисобланади.

Бугунги кунда университет талабалари Буюк Британияда расман тасдиқланган дастурлар асосида бизнесни бошқариш, иқтисодиёт, бизнесда ахборот технологиялари ва ҳуқуқ йўналишлари бўйича бакалаврлик даражасида таҳсил олишмоқда. 2006 йилдан бошлаб ёшларга халқаро бизнес ва менежмент йўналиши бўйича магистратурада ўқиш имконияти яратилди. Олийгоҳ талабалари орасида мамлакатимиз фуқароларидан ташқари Эрон, Афғонистон, Малайзия, Бельгия, Жанубий Корея, Россия, Қозоғистон, Қирғизистон ва Туркманистон давлатларидан ҳам талабалар бор.

НУФУЗЛИ ЗИЁ МАСКАНИ

2002 йилдан фаолиятини бошлаган олий ўқув юртига ҳар йили 200 нафар иқтидорли йигит-қиз ўқишга қабул қилинади. Улар ўқишга кирган пайтдан бошлаб Лондондаги Вестминстер университетининг талабалари сифатида қайд этиладилар. Таъкидлаш лозимки, бу ерда машғулотлар фақат инглиз тилида олиб борилади. Ўқишни тамомлаган талабалар Буюк Британия олий ўқув юртининг бакалавр ва магистри даражасидаги дипломларини оладилар.

Университетда ўқув жараёнини халқаро меъёрларга мувофиқ ўтказиш учун барча шарт-шароитлар яратилган. Талабаларнинг билими имтиҳон, тест, курс ишлари ва семинар машғулотлар орқали босқичма-босқич баҳолаб борилади. Шунингдек, ўқиш даврида талабалар давлат муассасалари ва турли тадбиркорлик субъектларида амалий машғулотларни ўташади. Университетни битирганлар меҳнат фаолиятининг таҳлили шуни кўрсатадики, улар олий ўқув юртида олган билимларини иқтисод ва тадбиркорликнинг турли соҳаларида муваффақият билан қўлламоқдалар.

Умид ДЎСТҚОБИЛОВ.

Китобингизни ўқидим

ТОНГДЕК ОППОҚ ТУЙҒУЛАР

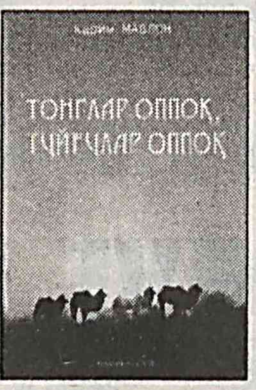

Қуёш нурлари борлиқни нурафшон этаётган тонгнинг ажойиб тароватини кузатганмисиз? Кузатган бўлсангиз, оппоқ тонгнинг тароватидан, хосиятидан баҳраманд бўлгансиз: руҳингиз тозарибди, кайфиятингиз кўтарилибди, туйғуларингиз тиниқлашибди, ризқингизга барака ёғилибди...

Шоир Каримжул Мавлоннинг қалбини забт этган, туйғуларини оҳангга солган ҳам ана шу мунаввар тонг. У илк китобини "Тонглар оппоқ, туйғулар оппоқ" деб номлаган. Шоир тонг мусаффолигини ёрқин детал билан қуйидагича ифодалашга эришади:

Нурларга йўғрилган тонгимиз оппоқ,
Жажжи чақалоқнинг йўргаги оппоқ.
Илк севги завқи-ла юраги тўлган,
Янги келинларнинг кўйлаги оппоқ.

Шеър "...инсон қалбини, замондош қалбини кашф этиш, унинг орзу ва туйғуларини, мураккаб драмаларини идрок этиш" (Зулфия). Шоир бу борада ўзига хос йўл тутди: элдошлари ичра қадрли бўлган қадриятларни, уларнинг бетакрор кўнгил манзараларини зукколик билан пайқай олади, тарихи бой, маънавияти юксак халқнинг ўтмиши ва бугунидан ўзгача бир масрурлик туяди. Бу туйғуда Ватан сиймоси гавдаланади. Шоир Ватаннинг остонадан бошланишини "Маҳаллам", "Она юртимга", "Ўзбекистоним" каби шеърларида тараннум қилади ва бу тадрижи яхлит ватанпарварлик руҳида ўзида мужассам этади:

Киндигимнинг қони тўкилган маскан,
Илк йиғи, кулгуми эшитган маскан,
Буюк Ватан ичра муқаддас Ватан,
Буюгим, суюгим сенсан маҳаллам.

Китобга киритилган "Қишлоқ ҳангомалари" ҳам ўқувчини бефарқ қолдирмайди. Соддадил, дилкаш, ўрни келганда, кувлик билан ҳам одамларга сабоқ бера оладиган ўзбекнинг қиёфаси ўқувчи кўзи ўнгида гавдаланиб, кўнглини яйратади, завқ бағишлайди.

Алқисса, Каримжул Мавлоннинг ушбу тўпламига айрим нуқсонларидан қатъи назар, ўз самимияти, ниятининг поклиги, ўзига хос туйғуларга бойлиги билан эътиборга лойиқ.

Ғойиб НАЗАР.

Адолатпарварликнинг биринчи мукофоти адолатли иш қилганликдан мамнунликдир.

Руссо.

ҚИЗ БОЛАНИНГ ҚАРИЧИ

Пешку туманидаги Янги дигр қишлоғида яшовчи боғбон Исмат Умаровнинг уч қизи бор. Бу қизларнинг ўз тенгқурларидан фарқли жиҳати шуки, улар халқ амалий санъатига қизиқишади. Қизлардаги бу қизиқишга ота шундай изоҳлайди:

— Икки гектар боғим бор. Қизларим — доимий ёрдамчиларим. Улар кичиклигида боғ юмушларидан бўш чоғларида ариқ бўйида ўтириб олиб лойдан хар хил шакллар ясашарди. Рассомликка қизиқишим бор, улар ясаган қиёфаларни кўриб, хатоларини кўрсатиб берардим, ўзимча йўл-йўриқ кўрсатган бўлардим.

Болалик чоғида уйғонган қизиқиш бора-бора жиддий ҳавасга айланиб, тўнғич қизлари — Умида ва Нигора Бухоро санъат коллежига ўқишга киришди. Бугун қизлари чизган суратларни, ясаган ҳайкалчаларни кўриб, Исмат ака фахрланади.

Опаларини изидан бораётган кенжа қиз Гуласал ҳали 9-синфда ўқийди. Унинг лойдан ясаган ҳайкалчаларини кўриб: "Наҳот шундай лойдан шундай мўъжиза яратиш мумкин бўлса?", дея ҳайратга тушасиз.

— Сиз бу шаклларни ясашда нималарга таянасиз? – сўраймиз Гуласалдан.

— Ўқиган эртак китобларимга таянаман, телевизорда мультфильмларга, тарихий фильмлардаги қаҳрамонлар қиёфасига диққат билан қарайман. Уларнинг юз ифодаси, гавда тузилиши, кийинишини эътибор билан кузатиб, аввал қоғоз-қалам олиб расмини чизаман, сўнгра игна, ип ёрдамида каштага кўчираман. Ўзим қониқиш ҳосил қилгандан сўнг лой қориб, шаклини ясайман. Лой обдон қуригач, шаклнинг сиртини турли бўёқлар билан бўяб, зеб бераман.

Яқинда Гуласал Умарова ижодининг илк самараси кўзга ташланди — у ёш ҳунарманд-усталар кўргазмаси вилоят босқичида қатнашиб, совринли ўринни қўлга киритди.

— Орзуингга ет, Гуласал!

* * *

Талисобун қишлоқ аҳли фарзандларининг туғилган куни ёки байрамларда болаларбоп совға қидириб овора бўлишмайди. Чунки қишлоқдошлари Раҳима Ниёзова совғабоп ўйинчоқлар ясайди.

— Бундан уч йил аввал қўғирчоқсозликни устозим Саломат Намозовадан ўрганган эдим, – дейди Раҳимахон. – Бугун ўзим уч нафар шогирдимга бу ҳунар сир-асрорларини ўргатаяпман.

— Нега айнан қўғирчоқсозликни танладингиз, ахир, аёлларбоп ҳунарлар кўп-ку?

— Аввало, қиз боланинг қаричи чаққон, кенг ўлчамли бўлиши керак. Пазандачилик, бичиш-тикиш, саранжом-саришталик аёлга кўрк бағишлайди. Энди саволингизга келсак, кичкинтойларни беҳад яхши кўраман, мен тайёрлаган ўйинчоқни ўйнаб, кўзларида қувонч акс этган гўдакни кўрсам ўз ишимдан фахрланаман, — дейди Раҳимахон.

Уста чевар патдўзлик билан ҳам шуғулланиб ҳамқишлоқларидан жойнамоз, ёстиқ жилди, белбоғ ва бошқа юмушлар тайёрлаб бериш бўйича буюртмалар олмоқда.

Дилмурод ЖАББОР,
"Адолат" мухбири.

ФАРЗАНД СОҒЛИГИ — БАХТ

Мустақил Ўзбекистонимизда муҳтарам Юртбошимиз раҳнамолигида ёшларнинг соғлом ва баркамол тарбиялаш борасида эътиборга сазовор ишлар амалга оширилмоқда. Айниқса, жорий йилнинг «Ёшлар йили» деб эълон қилиниши бу муҳим вазифанинг аҳамиятини кўп карра ошириб юборди. Республика терапия ва тиббий реабилитация илмий текшириш институти қошидаги болалар поликлиникаси ходимлари ҳам ёш авлоднинг соғлом тарзда вояга етказишга муносиб улуш қўшмоқдалар.

Ҳозирги пайтда поликлиникада болалар саломатлигини тиклаш ва соғломлаштиришга хизмат қилувчи барча шарт-шароитлар мавжуд. Ушбу масканда 3 ойлик чақалоқдан 15 ёшгача бўлган болалар саломатлигини тиклаш мўлжалланган. Болаларга юқори малакали педиатр, невропатолог, гастроэнтролог, ортопед, логопед-дефектолог, томоқ, қулоқ, бурун ва тиш шифокорлари тиббий хизмат кўрсатишади.

Ўтган йиллар мобайнида тиббий муассасада 1 миллион 500 мингга яқин бола ўз саломатлигини тиклади. Бу борада олиб борилаётган ишлар ва амалга оширилаётган чора-тадбирлар даволаш ва саломатликни тиклашнинг янгидан-янги замонавий усулларидан фойдаланишга имкон бермоқда.

Поликлиника жамоаси томонидан кўнгилли тарзда тиббиёт-профилактика ишлари ҳам олиб борилаяпти. Бу фаолият боғча болалари, мактаб ва мактаб-интернат ўқувчилари, меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари саломатлигини назорат қилиш ва тиклаш бўйича амалга оширилаётган тадбирларда ўз аксини топмоқда.

Илмгоҳ қошида болалар физиотерапияси, бальнеология, массаж муложалари ташкил қилинган, электрофорез, электроуйқу, электростимуляция, магнитотерапия, индуктотерапия, УВЧ, ультратовуш, УФО, лазер ҳамда сув билан даволаш муолажалари; циркуляр душ, сув ости душ массажи, минерал ванна ҳамда лой билан даволаш муолажалари; гальванлилой, озокерит, даволаш машқлари ва шу каби бошқа бир қатор тиббий хизматлар кўрсатилади. Эътиборлиси эса бу хизматларнинг бепул кўрсатилишидир.

Даволаниш истагини билдирган фуқаролар қуйидаги манзилга мурожаат этишлари мумкин: Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, Хуршид кўчаси, 4-уй. Республика терапия ва тиббий реабилитация (собиқ Семашко номидаги) илмий-текшириш институти қошидаги болалар поликлиникаси. Тел. 234-56-44.

Наргиза НОСИРОВА.

Таҳририятдан: *Болажон халқимизнинг фарзанд қувончини, соғлиғини кўришдан ортиқроқ бахт йўқ. Шу боис, мазкур поликлиникада кичкинтойларнинг саломатлигини тиклаш йўлида амалга оширилаётган эзгу ишларни ҳисобга олиб мақолани бепул чоп этмоқдамиз.*

Унча катта хатога ўхшаб кўринмайдиган одатлар, баъзан шунчаки ўйламай айтган сўзларимиз аслида ўзимизни ўзлигимиздан узоқлаштириб қўйишини ҳамиша ҳам сезавермаймиз. Кишилар бу сунъий одатларни "замонавийлик"ка йўйиб, уларга кўникиб ҳам кетадилар. Ахир, яқин ўтмишда шу тақлид "Ассалому алайкум"ни "салом"га, "Ваалайкум"ни "алайкум"га ёки бўлмаса отани "папаша", онани "мамаша"га айлантирганимиз рост-ку. Ҳануз кишилар, айниқса, ёшларимиз орасида русча (эндиликда инглизча) сўзларни аралаштириб гаплашувчилар кўп. Бу ачинарли ҳол, албатта.

«АЗИЗИМ», «ХОНИМ», «ЗАВЖАНГИЗ»...

каби мурожаатлар ҳар жиҳатдан жўяли, оҳорли

Мулоҳаза

Бир тўйда ёши етмишларни қоралаб қолган отахон билан ёнма-ён ўтириб қолдим. "Янгича" тўйни кўриб-кузатиб ўтирган отахон нолиб қолди: "Одам боласи ҳам шунақа бўларканми. Хафа бўлманг-ку, кўпчилик бангига ўхшаб қолибди, эркагу аёл бирдай маст-аласт юришибди-я. Уларнинг табрик сўзлари ҳам ғалати-я, болам? Бирови хонадонига келин эмас, "қиз" келди деса, бошқаси куёвини "ўғил" дейди. Келин билан қизнинг, куёв билан ўғилнинг фарқига боришмайдими? Ахир, бундай дейиш динимизга ҳам, миллатимиз урф-одатларига ҳам тўғри келмайди-ку!".

Хориждан келган ватандошимиз билан никоҳ тўйида бирга бўлдик. Даврабоши ўртага куёвнинг ота-онасини ва келиннинг онасини чорлаб, уларга микрофон тутди. "Фалончихон келин эмас, қиз бўлиб тушди хонадонимизга", деди куёвнинг отаси. Қизнинг онаси эса: "Фалончижон энди бизга ўғил бўлади", деди.

Ҳалиги ватандошимиз: "Бу қанақаси, ахир, ўйнаб гапирсанг ҳам, ўйлаб гапир, деган аждодларимиз. Ҳеч қачон куёв ўғил, келин қиз бўлмайди. Улар бир-бирларига жуфти ҳалол – эр ва хотин бўлиб қовушадилар. Наҳотки, шуни эътиборга олишмаса?", деди дили ғашланиб.

Халқимиз минг йиллардан бери қўллаб келаётган гўзал ва ниҳоятда нафис атамалар, иборалар мавжуд: "домла", "тақсир", "қайнота", "қайнона" ва ҳоказо. Ўзлигимизни англаётган бугунги кунда маънавий ҳаётимиз, миллий муносабатларимизга боғлиқ бу каби азалий сўз ва ибораларни асл мақомига кўтармоқ, кичик бўлса-да, тарихий ҳақиқатни тиклашдек қадрлидир.

Кўп ҳолларда келинчаклар ўз хасми ҳалоли – эрига "ака" деб мурожаат қилади. Узоқ ва яқин ўтмиш битикларимизда ҳам, "Ўткан кунлар", "Меҳробдан чаён" сингари миллий асарларда ҳам бундай ножўя ҳолатни учратмаймиз. Аслида "бегим", "бекам", "хоним", "азизим", "завжангиз", "рафиқангиз", "бойим" (хоразмча "ёшулли") каби мурожаатлар ҳар жиҳатдан жўяли, оҳорлидир.

Ўзбек оиласида она томонидан отанинг исми биринчи фарзанд номи билан ифодаланиши, аслида, отага улуғ ҳурмат белгиси саналган. Худди шу каби келинлар қайнота-ю қайнонага ҳам иззат-ҳурмат сақлаганлар. Масалан, ўғил исми билан "Заҳириддиннинг отаси ёки онаси", тўнғич набиранинг исми билан "Гулнорахоннинг бобоси ёки момоси" деб муомала қилганлар. Исмга бундай ҳурмат кўрсатиш дунёнинг бошқа халқларида учрамайди! Бундай юксак ва гўзал ахлоқ намуналарини ҳозирда ҳам учратамиз. Бебаҳо қадриятларни қадрлаш, эъзозлаш ва ўзбек оиласида шакллантириб бориш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. Бу ҳам тарбия. Тарбия бўлганда ҳам миллат тақдирига, ўтмиши ва келажагига туташ миллий тарбиядир.

Қайнота, қайнона, қайноға, қайнини, қайинэгачи, қайинсингил каби атамалар мазмунини ҳаммамиз ҳам биламизми? Бир неча келин-куёвлардан бу ҳақда сўраб кўрдим. Эҳтимол, бу жуда оддий савол, уни ҳамма билади, деб ўйларсиз. Афсуски, ундай эмас экан. Кўпчилик "қайнота", "қайнона" тушунчаларидан бошқасини тушунмасликларини айтишди. Демак, уларни билиш, ёшларга ўргатиш зарурати мавжуд.

Эзгуликнинг эрта-кечи йўқ, албатта. Энг муҳими, янглишишга, ножўяликка йўл қўймаслик ўзликни англамоққа баробарлигини унутмасликдир. Ҳа, ўйлаб гапиришга одатланайлик.

Музаффар АБДУШУКУРОВ.

Австрия ва Швейцария яшил майдонларида ўтаётган XIII Европа чемпионати гуруҳ босқичи баҳслари қизғин паллага кирди. Дастлабки турда амалдаги қитъа чемпиони Греция ва жаҳон чемпиони Италия терма жамоалари рақибларига имкониятни бой бериб қўйишган бўлса, мусобақа мезбонларидан бири — Швейцария футболчилари биринчилардан бўлиб омадсизлар рўйхатидан жой олди.

ДАСТЛАБКИ ЙЎЛЛАНМА СОҲИБИ АНИҚ

Қитъа чемпионатининг «А» ва «В» гуруҳларида якунланган дастлабки тур баҳсларида Швейцария терма жамоасининг чехияликларга (0:1), Туркия футболчиларининг Португалия вакилларига (0:2) имкониятни бой берганини кўпчилик табиий ҳол сифатида қабул қилишганди. «С» гуруҳидан жой олган Руминия — Франция терма жамоалари ўйини қанчалик муросасиз ва кескин кечмасин, якунда нурсиз дуранг билан тугади — 0:0.

Голландия — Италия терма жамоалари ўйинида кўпчилик амалдаги жаҳон чемпионлари имкониятини юқори баҳолаган бўлса ажабмас. Аммо 1988 йилги Европа чемпиони Ван Бастен бош мураббийлик қилаётган Голландия футболчилари бу каби башоратларни пучга чиқариб, рақиблари дарвозасига жавобсиз учта тўп йўллашди — 3:0.

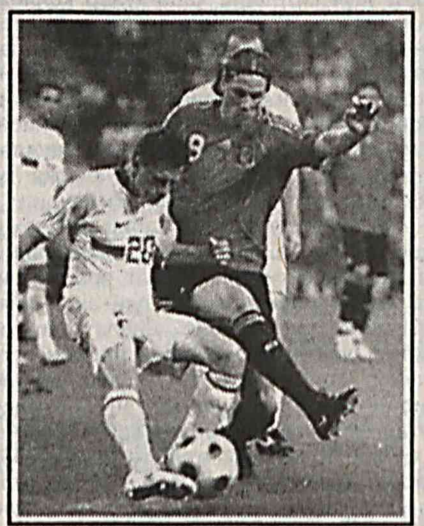

«Д» гуруҳида ҳам дастлабки турда кутилмаган натижалар қайд этилди. Голландиялик машҳур мураббий Гуус Хиддинк бошчилигида Испания футболчиларига қарши майдонга тушган россияликлар рақибларига йирик ҳисобда имкониятни бой беришди — 1:4. Ушбу учрашувда Испания ҳужумчиси Давид Санчес Вилья рақиб дарвозасини уч бор аниқ нишонга олиб, чемпионатнинг илк «хет-трик»и муаллифи бўлди.

Амалдаги Европа чемпиони — Греция терма жамоаси ва Швеция футболчилари ўртасидаги учрашув биринчи тур ўйинларини якунлаб берди. Унда германиялик мутахассис Отто Рехагель шогирдлари швецияликларга ютқазиб қўйди — 0:2.

Кутилганидек, иккинчи тур баҳсларини «А» гуруҳи жамоалари бошлаб беришди. Ҳал қилувчи аҳамият касб этувчи Португалия — Чехия терма жамоалари учрашувида португал футболчилари рақиблари устидан 3:1 ҳисобида ишончли ғалаба қозониб, муддатидан олдин чорак финалга йўлланма олди. Дастлабки турда мағлубият аламини тотган Туркия ва Швейцария терма жамоалари баҳси ҳам барчанинг диққат марказида турди. Ушбу учрашувда гарчи, мезбонлар ҳисобни очган бўлишса-да, ўйиннинг иккинчи бўлимида чинакам ирода ва маҳорат кўрсатган Фотиҳ Терим шогирдлари швейцарияликларни боши берк кўчага киритиб қўйди — 1:2.

Кеча кечқурун «В» гуруҳи иштирокчилари Хорватия — Германия, Австрия — Польша терма жамоалари ўзаро куч синашдилар. Бугун эса мухлислар «С» гуруҳидаги Италия — Руминия, Голландия — Франция футболчиларининг шиддатли ўйинларига гувоҳ бўлишади.

Фирдавс УМАРОВ.

ADOLAT
ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТА
МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СДП СИЁСИЙ КЕНГАШИ
www.adolat.uz

Бош муҳаррир
Холтўра ШАФОАТОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 0018 рақами билан рўйхатга олинган

Телефонлар: қабулхона – 236-53-14; 233-40-86 (факс); котибият – 233-41-89; "Партия ҳаёти ва сиёсат" бўлими – 236-55-64

Манзил: 100000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳрир ҳайъати
Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Иқбол МИРЗО, Турсунали ҚЎЗИЕВ, Турғунпўлат ДАМИНОВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Мамазоир ХЎЖАМБЕРДИЕВ, Исмоил САИФНАЗАРОВ, Собир ТУРСУНОВ, Шермат ШАМСИЕВ, Светлана ОРТИҚОВА, Мукаррамхон АЗИМОВА, Жуманиёз АЛИБЕКОВ, Камол АЛЛАЁРОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Талъат МУРОДОВ.

Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди
• «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t – Тижорат мақолалар белгиси.
Нашр индекси – 100
Навбатчи муҳаррир – Матёқуб НАРЗИЕВ
Саҳифаловчи – Собиржон ТУНГАТОВ

«Шарқ» НМАК босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Буюртма Г – 500. Ҳажми – 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2. Адади – 2646. Босишга топшириш вақти – 21.00. Босишга топширилди – 23.30. 1 2 3 4 6